

פורים (15)

שם אדנות, אך "לא פחות ולא יותר", לא בשם המפורש, שהוא י-ה-ו-ה.

ספר "בני יששכר"

בפורים ניתן לרכוש שלימות רוחנית

"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר", וידוע מדרש חז"ל על המצוות המרומזות בפסוק. ההשפעה של פורים היא על כל עניני המצוות, ואף בתורה עצמה, וכדין המגילה שהיא כאמיתה של תורה. לכשנתבונן נראה שיום הפורים כולל בתוכו את קבלת התורה, "קימו וקבלו" ובכחינת השלמה של מתן תורה דסיני, הדור קבלה בימי אחשורוש" (שבת פח ע"א). גם ענין התשובה בפורים הוא השלמה לעבודת התשובה של יום הכפורים, וכידוע בשם האריז"ל, שיום הכיפורים הוא יום כמו פורים "כפורים". נמצא שמעלת התשובה והסליחה ביום הפורים, גדולה מיום הכיפורים. מצות "מחיית עמלק" שמתקיימת בפה ע"י קריאת המגילה, הצום ב"תענית אסתר" לזכר הצום שקבעה אסתר באותה תקופה, וכן מצות השמחה המיוחדת של "משתה ושמחה" ובשיעור של "עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי" (מגילה ז ע"ב), אף הן משלימות את ההיקף הגדול של יום הפורים, שתכליתו אהבת ישראל לקב"ה. נמצא, אפוא, שישנה שלימות גדולה ביום הפורים, והמשתדל לקנות שייכות עם המעלות וההשפעה של היום הגדול, יכול להגיע לעליה רוחנית גדולה.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "פורים"

ומרדכי ידע את כל אשר נעשה (ד. א)

בעל החלום אמר לו (רש"י). מנין לו לרש"י שבעל החלום הוא שהגיד זאת למרדכי, ולא נודע לו הדבר על ידי נבואה? הדרשן רבי משה מטשורנוב, בעל "קהלת משה", מיישב זאת בביאור נפלא ששמע מפי "איש אחד קדוש": במדרש הקשו: מדוע נאמר "ומרדכי ידע את כל אשר נעשה", מה באה לרבות המילה 'כל'? וביאורו שמה'כל' למדנו שמרדכי ראה גם את המכה שהמן זומם להכות את ישראל, וגם את הרפואה למכה: שהמן ובניו ייתלו על העץ. אך אם כך, מתבקשת קושיא גדולה: למה גזר מרדכי צום ומספד? כדי ליישב זאת, אמר רש"י שבעל החלום הוא שאמר לו זאת, וסבר מרדכי שמכיון ש"אין חלום בלי דברים בטלים", אולי המכה היא אמת והרפואה אינה אלא דברים בטלים.

ספר "כמוצא שלל רב פורים"

וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום (ד, טז)

לכאורה קשה, כיון שאמרה אסתר: "וצומו עלי", מדוע הוסיפה: "ואל תאכלו ואל תשתו"? והרי אם צמים ברור שלא אוכלים ולא שותים! יש מתרצים, שהרי ימי היום

ומתאן המלכה ושתי לבוא בך בר המלך (א.יב)

בתחילת המגילה מסופר שושתי המלכה מסרבת לבוא לפני המלך אחשוורוש, ובשל כך איבדה את מעמדה כמלכה. האירוע הזה, שנראה אולי קטן או שולי, הוא למעשה נקודת מפנה מכרעת בכל הסיפור: אם ושתי הייתה נשארת מלכה, אסתר לא הייתה נבחרת, ולא הייתה יכולה להציל את עם ישראל. החידוש: המגילה מלמדת אותנו שגם כאשר דברים נראים שליליים או אבודים, כמו איבוד מעמד או הזדמנות, הם עשויים להיות בדיוק מה שפותח את הדרך לנס ולגאולה. מה שנראה כהפסד או ככישלון יכול להתגלות כהזדמנות חסרת תקדים. כמו שאומר מרדכי לאסתר: "ומי ידע אם לעת פזאת הגעת למלכות" (ד.יד) גם כל אחד מאיתנו מגיע לנקודות בחיים שבהן יש לו השפעה, גם אם לא בחר בהם. השאלה היא: האם נזהה את הרגע הזה ונפעל, או נוותר עליו. גם שמה של אסתר מרמז על כך: מלשון "הסתר". היא פועלת בתחילה מתוך מסתור, ובהמשך מגלה את זהותה ברגע המדויק. המסר ברור: לא תמיד רואים את כל התמונה, ולעיתים דווקא מההסתר והסבל נולדת הגאולה הגדולה. מסקנה: כל אירוע בחיים, אפילו שלילי או מבלבל, עשוי להיות חלק מהתוכנית הנסתרת. חכמה היא לדעת להמתין לרגע הנכון לפעולה ולהאמין שגם מאחורי הקלעים פועלת היד האלוקית.

מגילה נקראת ב"א, ב"ב, ב"ג, ב"ד, בט"ו, לא פחות ולא יותר (מגילה ב.)

מסכת מגילה פותחת בדין ידוע, והוא, שהמגילה נקראת לפעמים ב"א אדר, לפעמים ב"ב אדר, לפעמים ב"ג, לפעמים ב"ד ולפעמים בט"ו (כיום דין זה אינו נוהג, כי רק בזמנם היו לפעמים מקדימים את קריאת המגילה לטובת בני הכפרים שמגיעים לפני פורים לעיר וכו', כמבואר שם; אך כיום, קוראים רק ב"ד או בט"ו). ובלשון המשנה: מגילה נקראת ב"א, ב"ב, ב"ג, ב"ד, בט"ו, לא לפני י"א ולא לאחר ט"ו. כאן טמון רמז נפלא. נס פורים נעשה באופן נסתר, באופן שמידת הרחמים מסתתרת ואינה גלויה. ולכך רמזו חז"ל באמרם, מגילה נקראת ב"א, ב"ב, ב"ג, ב"ד, בט"ו, אם ניקח את הגימטריא של י"א, ועוד י"ב, ועוד י"ג, ועוד י"ד, ועוד ט"ו, נגיע יחד לששים וחמש. מספר זה הוא הגימטריא של "א-ד-ג-י", שמורה על אדנות, על דין. וממשיכה המשנה, "לא פחות, ולא יותר", המספר ה"פחות" מ"א הוא עשר, והמספר ה"יותר" מ"ט"ו הוא שש עשרה, יחד עשרים ושש, שהוא בגימטריא י-ה-ו-ה, על מידת הרחמים. וזהו שאומרים חז"ל, מגילה נקראת בשם "א-ד-ג-י", שהוא

הללו חלו בחג הפסח, ואסתר התכוונה להדגיש: אל תאכלו מצה, ואל תשתו ארבע כוסות. אולם במדרש כתוב לא כך. המדרש אומר שאסתר התכוונה לומר שלא יאכלו ולא ישתו כדי לכפר על מה שאכלו, שתו ונהנו מסעודתו של אותו רשע. רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל מדייק, ש"צוממו" אמרה אסתר "עלי", על עצמה, ומה שאמרה: "וְאֵל תֹּאכְלוּ וְאֵל תִּשְׁתּוּ" התכוונה אליהם. הצום שקבלה על עצמה כלל את ארבעת העינויים שיש בצום, ואילו עליהם הטילה רק את ההמנעות מאכילה ושתייה. אסתר החמירה על עצמה לנהוג עינויים אלו משום שעד כה נכנסה לפני אחרורו באונס, ועתה ברצון.

וְהִיא כְּרֵאוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת אֶסְתֵּר הַמֶּלְכָּה עֹמֶדֶת פְּתָצָר וְשֹׁאֵה חֵן בְּעֵינָיו (ה.ב.)

בלכתה לבית המלך סיכנה אסתר את חייה מכיון שאילו לא היה המלך מושיט לה את שרביט הזהב אחת דינה היה למיתה. אולם הקדוש ברוך הוא דאג לנס הגדול שהתרחש עבורה, והארועים התנהלו על הצד הטוב ביותר. מוסר ההשכל שעלנו ללמוד מכך הוא, כי אדם שדבק בהקב"ה על אף שאינו יודע כיצד תבוא ישועתו, אינו צריך לדאוג כלל. משום שהקב"ה יעזור לו, ויראה לו את ההשגחה הפרטית המיוחדת עבורו, כשכל הפרטים הגדולים והקטנים שהוא זקוק להם יסתדרו עבורו כאילו מאליהם. ספר "ומתוך האור, מגילת אסתר"

משנכנס אדר מרבים בשמחה

איתא בגמ' תענית (כט' ע"א): אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב: כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה - כך משנכנס אדר מרבין בשמחה, ומי שיש לו דין עם עכו"ם, יתאמץ שיגמר באדר, דחודש זה הוא מזל לישראל. ופרש"י משנכנס אדר: ימי נסים היו לישראל: פורים ופסח. ובספר מנהגים דבי מהר"ם כתב: משנכנס אדר מרבין בשמחה לבד מבערב פורים שנהגו להתענות בו וקורין לו תענית אסתר ובשחריתו נהגו לומר סליחות וכו'. ומאימתי מרבים בשמחה? הבן איש חי בספרו אדרת אליהו (פרשת משפטים) כתב, והנה יש לעיין בדברי חז"ל שכתבו 'משנכנס אדר וכו', דלכאורה היו צריכים לומר משהגיע אדר וכו' ולמה לשון 'נכנס'? וביאר, דמשנכנס אדר אין הכוונה עד שיגיע ממש, אלא אפילו משעה שנכנס בחודש הקודם דהיינו חודש שבט זמן המולד של ראש חודש, ג"כ צריך להרבות בשמחה, מפני שהתחילה ההארה מאותו העת וכאילו הגיע ראש חודש ממש. בספר מכתב מאליהו (ח"ב - באה"ד) כתב, ונתבאר לנו למה דוקא בפורים קבלו את התורה בנדיבות ואהבה. וצריך להתבונן הרבה בזה, ולהרבות את השמחה מדרגות רבות, כי על ידי התחדשות השמחה בכל דרגה תגדל הכרת הטוב ותתרבינה הנדיבות והאהבה, כי מתחילים כבר מראש חודש לגדול ההכנה הנדרשת, וממשיכים בעבודה זו מיום ליום.

הלכה: הלכות פורים, משולח מנות בעילום שם
השולח לחבירו מנות והניחם בפתח ביתו של המקבל ללא שם, והמקבל הכניסם לביתו ביום פורים, לטעם של צרכי סעודה יצא ידי חובה, אך לטעם של ריבוי אהבא לא יצא ידי חובתו, כיון שהמקבל לא ידע את מי לאהוב. וכן להיפך הנותן לא יודע למי שלח היות ובני בתו שלחו עבורו והמקבל יודע מי שלח, אין כאן ריבוי אהבה ואחווה מצד הנותן והמקבל. לכן יש להקפיד לפחות המשלוח מנות אחד שהנותן ידע למי נותן והמקבל יודע ממי מקבל.

רב אופיר מלכא בספרו "הלכות מועד פורים"

פתגם: אמונה אינה לדעת איך יהיה, אלא לסמוך שגם בעל שם טוב זה מאת ה'.

חקירה: גזל עכו"ם (לדעה שאסור)

מדין לא תגזול, או איסור חדש מהפסוק ואכלת את כל העמים, דווקא בזמן שמסורין בידך (שיעורי ר' שמואל בבא מצייעא ח"ב עמוד רעט).

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: לב שמח

יוסף לא אהב לשנות מראה שלו, אבל בפורים אחד נתן אוזן המן לאיש זר שישב לכו, החיוך שקיבל גרם לו להבין שלא כל שמחה נראית מבחוץ. מאז הוא חיכה לפורים לא בשביל לשנות מראה, אלא בשביל לעשות טוב ולגרום לאחרים לשמוח.

סיפור חסידי

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה: יוסף דוד בן ליאל, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זוהרה, ראובן בן איזא, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוזן אזיזה. שלום בית: גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג'. זיווג הגון: שרה זסוין אנדרה בת דומיניק רינה, יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלוואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה. הצלחה רבה בכל: נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: קלוד שלמה בן זרמן רבקה, ראובן בן חנינה, ג'ניט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, גיא יונה בן לאה, יוסף בן מייכה. מורים משה בן מרי מרים. אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסטרייה כוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנרייט מרוזקה, אנדרה סעיד בן פורטונה מסעודה, קרול מזל אדסה בת גבי זרגונה, אברהם בן אסתר, יהודה יוסף בן רחל.

